

Collegiaal leren in het mbo: voor u ook zo vanzelfsprekend?

Auteurs: Carlijn van Diepen, ROC A12, BVMB0 en Marloes van Bussel, NCP EQAVET

Dat collegiaal leren waardevol is, daar zijn de meeste docenten van overtuigd. Toch gebeurt het nog te weinig. Voor docenten die ermee aan de slag willen, heeft het NCP EQAVET in samenwerking met het kwaliteitsnetwerk, BVMB0 en ROC A12, in het najaar van 2016 workshops georganiseerd. Doel van de workshops was om docenten op weg te helpen om collegiaal leren op te pakken in hun team. En dat is gelukt, zo gaf een van de deelnemers aan: 'Ik heb nu concrete ideeën om hiermee aan de slag te gaan in mijn team. Waardevol dus deze workshop.' Iemand anders zei in aanvulling daarop: 'Ook het inzicht dat het maar een kleine stap hoeft te zijn en dat vanuit daar meer kan ontstaan was zinvol.' Al met al een waardevolle workshop waar docenten, door zelf een aantal oefeningen uit te voeren en door het opdoen van ideeën waarmee ze aan de slag kunnen in hun eigen team. In dit verslag geven we kort weer wat aan bod is gekomen in de workshops.

Het is van belang om te beseffen dat van docenten steeds meer en meer gevraagd wordt om op actieve wijze invulling te geven aan hun professionele ontwikkeling. Hierbij gaat het zowel om de inhoud als om de wijze waarop. De opkomst van het registerleraar is een van de voorbeelden hiervan. Leren kan zowel formeel via opleidingen en training als informeel, via

bijvoorbeeld collegiaal leren. In de lerarenagenda 2020 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zelfs de ambitie gesteld dat zij in 2020 verwacht dat alle scholen peer review, een vorm van

collegiaal leren, toepassen. Daarnaast heeft collegiaal leren een aantal voordelen, die best wel zwaar wegen. Allereerst is bij collegiaal leren geen transfer nodig, want je leert in de context waarin je het ook toepast. Ten tweede gaat het over onderwerpen die je zelf kiest, bijvoorbeeld een probleem waar je tegenaan loopt. Bovendien is het een plezierige vorm van leren. Je leert elkaar

beter kennen en de samenwerking wordt versterkt. Belangrijke redenen om ook bij u in het team te gaan kijken hoe collegiaal leren een grotere plek kan krijgen.

Onderwijs verbeteren

Het doel van collegiaal leren is om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Om dit te kunnen doen is het zinvol om als team een gedeeld beeld te hebben van wat kwaliteit is voor jullie als team en waar jullie dus aan willen werken. Daarvoor hebben de deelnemers een oefening gedaan met inspiratiekaarten. De

instructie luidde als volgt: 'Zoek een inspiratiekaart uit, vertel in één zin hoe deze kaart voor jou kwaliteit van onderwijs weergeeft, geef de kaart door, vertel aan een andere collega van wie die kaart komt en welke zin hij of zij erbij heeft verteld. Geef de kaart nog een keer en nog een keer door.' Vervolgens kwamen de deelnemers weer bij elkaar en deelden ze de zinnen die ze hadden

Geef invulling aan je
professionele
ontwikkeling door
collegiaal leren

gehoord en van wie de zin afkomstig was. Belangrijk daarbij is om goed te luisteren naar wat er gedeeld wordt. Waar hoor je verschillen en overeenkomsten. Daarover kun je vervolgens met elkaar in gesprek. Sluit het gesprek af met het benoemen en opschrijven van de grootste gemene delers. 'Wat een leuke oefening,' vertelde een van de deelnemers, 'om zo met elkaar in gesprek te gaan over de kwaliteit van het onderwijs,'.

Brengen en halen

Om van elkaar te leren is het nodig dat je wat te halen hebt, maar ook dat je wat te brengen hebt. Het is immers leren van elkaar, halen en brengen, op basis van gelijkwaardigheid. Daarvoor hebben de deelnemers een Brengen en halen kaart ingevuld. De start is het invullen van wat je te brengen hebt. Je kunt een bepaald onderwerp afspreken, maar je kunt het ook lekker breed houden. Een van de deelnemers gaf aan dat het fijn is om te beginnen bij wat je goed kunt. 'Vaak gaat het toch snel over de dingen die je niet goed kunt. Het bedenken wat je goed kunt, brengt een positieve sfeer.' Hetgeen wat mensen te brengen hadden, vormde het startpunt voor gesprek. Deelnemers vertelden aan elkaar wat ze te brengen hadden. Uit de gesprekken ontstonden vervolgens leervragen: 'Oh ja, daar zou ik wel wat meer over willen weten'. Op de Brengen en halen kaart is ruimte om je leervragen op te schrijven. Daarbij kun je direct noteren bij wie je die kennis kunt halen. Deze oefening is een leuke en simpele vorm om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Handreikingen voor collegiaal leren

Ben je benieuwd naar de Brengen en halen kaart, kijk dan op: www.eqavet.nl → collegiaal leren.

Voorwaarden voor collegiaal leren

Vervolgens hebben we het in de workshop

gehad over voorwaarden en een aanpak voor collegiaal leren. Collegiaal leren komt niet vanzelf van de grond. Er moet wel wat voor in gang gezet worden. Een belangrijk tip van Carlijn: 'Als je aan de slag wilt met collegiaal leren, zorg dat er een trekker is die het opzet. Maar zorg dat je als trekker niet alleen bent, maar dat je een of -nog beter- twee medetrekken hebt. Hiermee heb je al automatisch ondersteuning voor je acties en sta je er niet alleen voor. Dat werkt een stuk beter.' Als team is het zinvol om na te denken met welke vorm of welke vormen van collegiaal leren je aan de slag wilt. Er zijn best wel wat mogelijkheden. Zie wederom de website van EQAVET welke mogelijkheden er zijn. Verder is het goed om als team te kijken of aan de voorwaarden die nodig zijn voor collegiaal leren voldaan is of welke acties uitgezet kunnen worden om ervoor te zorgen dat aan deze voorwaarden is voldaan. Op de website van EQAVET is hiervoor een checklist beschikbaar. In de workshops hebben de deelnemers deze checklist ingevuld voor hun eigen team. 'Zinvol om zo alle voorwaarden op een rij te hebben en om te kijken in hoeverre deze al aanwezig zijn in mijn team'. 'Ik merk dat er bij ons nog best wel wat moet gebeuren. Reden te meer om wel aan de slag te gaan met collegiaal leren, maar om klein te beginnen.'

Aan de slag

Met al deze oefeningen hebben de deelnemers de nodige inzichten opgedaan en was het tijd geworden om na te denken voor een actieplan voor collegiaal leren voor het eigen team. In tweetallen zijn de deelnemers hiermee aan de slag gegaan. Dit heeft mooie acties opgeleverd en wat laaghangend fruit zelfs, met andere woorden acties die makkelijk en snel wat opleveren. Een van de deelnemers gaf aan: 'Goed dat ook deze oefening erin zit, want zo vertaal je de opgedane inzichten direct door naar mogelijkheden en acties voor het team. Want na zo'n workshop ga je vaak direct weer aan

het werk, waardoor de kans kleiner wordt dat je er ook echt iets mee gaat doen. Maar zo'n actieplan helpt daar wel echt bij.'

Tot slot willen we je deze tips niet onthouden:

- Reageer positief op de collega's die het als eerste oppakken
- Maak een plan en neem de tijd
- Koppel collegiaal leren aan de doelen uit het teamplan
- Spreek elkaar aan als je de afspraak hebt gemaakt om collegiaal leren te gaan doen
- Koppel ook eens 'willekeurig' collega's aan elkaar

Meer informatie

Wil je meer informatie of ben je ook op zoek naar ondersteuning bij collegiaal leren, neem dan contact op met Marloes van Bussel, mbussel@cinop.nl of 06-10882969.

EQAVET

Stationsplein 14
5211 AP 's-Hertogenbosch

073-6800800
eqavet@cinop.nl
www.eqavet.nl